

Procés participatiu Montsant t'escolta

Informe de resultats de la sessió

Sessió núm. 3 - Margalef

Margalef, 19 d'octubre de 2023

**Generalitat
de Catalunya**

**Parc Natural
de la Serra
de Montsant**

Unitat impulsora del procés participatiu

Parc Natural de la Serra de Montsant

Empreses dinamitzadores i que redacten l'informe

Fleca l'Aresta SCCL

La Bastida Participació SCCL

Robert Castells, Núria Luque, Annaïs Sastre i Otger Vallès

Contingut - Índex

1. Introducció	3
1.1 Antecedents i context	3
1.2 Objectius del procés participatiu	4
1.3 Eixos de debat en les sessions	4
1.4 Sessions participatives en el territori	5
1.5 Canal Participa	5
2. Assistència i participació	6
2.1 Perfil de les participants	6
2.2 Llistat d'entitats participants	7
2.3 Qüestionari de satisfacció	7
3. Recull d'aportacions	8
3.1 Dinàmica inicial	9
3.2 Dinàmica de participació	9
3.3 Resum del poble	14

1. Introducció

Aquest document recull les conclusions locals extretes de la ronda de visites als 9 municipis del Parc Natural de Montserrat per escoltar les veus dels veïns i les veïnes, amb l'objectiu de treballar per l'interès comú del territori i enfortir els vincles entre el Parc i la seva gent.

1.1 Antecedents i context

El Parc Natural de la Serra de Montserrat és un dels espais més singulars de Catalunya. Va ser declarat el 30 d'abril de 2002 pel Parlament de Catalunya, amb una superfície de 9.242 ha., amb l'objectiu de protegir els seus valors geològics, biològics, paisatgístics i culturals, respectant el desenvolupament sostenible dels seus aprofitaments. La població dels municipis que envolten el Parc Natural de Montserrat actualment són 2.638 habitants censats (2022).

Després de 20 anys d'existència, el Parc Natural inicia un procés participatiu amb els pobles del seu entorn, amb la voluntat d'escoltar la veu de veïns i veïnes, entitats i empreses locals, per recollir propostes de millora entorn a àmbits tan diversos com l'ús públic, el patrimoni natural i cultural o les implicacions de viure i treballar a aquest territori. Alhora, vol potenciar la participació de la gent del territori i augmentar el vincle entre l'espai natural protegit i l'equip gestor del parc.

Des de la seva creació s'han fet diverses accions per implicar als habitants i fer-los partícips de la gestió del territori de la serra de Montserrat. Els precedents principals que han inclòs processos de participació en aquest sentit han estat:

- Agenda 21 (2007-08)
- Aproximació a les percepcions socials del Parc Natural de Montserrat (2009)
- Carta Europea de Turisme Sostenible (certificació 2016 i renovació 2021)
- Declaració de Zona de Protecció Lumínica i Acústica del Parc Natural de Montserrat: Àrea d'influència 2018 i Pla d'accions ZEPQA (2023)

1.2 Objectius del procés participatiu

Els objectius d'aquest procés de participació ciutadana són:

- Analitzar la percepció que després de vint anys tenen els diferents actors socials vinculats amb el parc.
- Detectar problemàtiques o temes que requereixin concens i treballar en propostes de millora de relació.
- Analitzar els canals de comunicació entre el parc i els habitants del territori per saber si són eficaços i òptims i recollir propostes de millora.
- Analitzar com es poden enfortir dinàmiques que millorin el vincle entre el parc i el territori i fer propostes.

1.3 Eixos de debat en les sessions

El procés de debat s'ha estructurat en 4 eixos de debat:

Ús públic:

L'ús públic és el conjunt d'activitats, serveis i equipaments que ha de facilitar l'administració de l'espai protegit per tal d'apropar els visitants als seus valors naturals i culturals, d'una manera ordenada, segura i que garanteixi la conservació i la difusió d'aquests valors a través de la informació, l'educació i la interpretació ambiental.

Concretament, s'ha parlat d'equipaments i punts d'informació, àrees de lleure, pistes i senyalització, àrees d'interès dels pobles, regulació de les activitats del parc i normativa, infraestructures, turisme sostenible, etc.

Viure i treballar al Parc:

En aquest àmbit, s'hi engloben totes aquelles activitats econòmiques i educatives que es realitzen dins l'àrea de l'espai protegit, i que necessàriament han de coordinar-se (per exemple mitjançant tràmits administratius) amb l'òrgan gestor del parc per tal que existeixi una convivència amb la diversitat d'usos de l'espai protegit.

Concretament, s'ha parlat d'agricultura, ramaderia, biodiversitat cultivada, caça, serveis i tràmits, usos i activitats tradicionals, educació i centres educatius, aprofitament silvícola, etc.

Patrimoni natural i cultural:

La serra de Montsant és un dels espais més singulars de Catalunya. Entre els objectius del Parc hi ha la conservació de la seva biodiversitat, i posar en valor el patrimoni natural i el patrimoni cultural material i immaterial de la serra.

Concretament, s'ha parlat de paisatge, fauna, flora, geologia, arquitectura popular, espiritualitat, etc.

Comunicació:

La comunicació i la proximitat del parc amb els veïns i veïnes es imprescindible, ja que habiten i fan ús dels espais naturals protegits. Per tal d'evitar el desconeixement, cal que el Parc faci divulgació de la gestió i els temes que s'estan treballant, així que s'ha de trobar el canal adequat de comunicació amb la població local.

Concretament, s'ha parlat de canals de comunicació, l'agenda, el butlletí del parc i sobre quina informació és d'interès general i necessari que intensificar.

1.4 Sessions participatives en el territori

El procés participatiu, a nivell presencial, s'ha dut a terme en nou sessions, una en cadascun dels municipis del voltant del Parc Natural.

Les sessions s'han dut a terme durant 3 setmanes, els dimarts, dimecres i dijous de 18 a 20 h.

El calendari ha estat el següent:

- Dimarts 17 d'octubre a Cabacés, a la Sala de la Societat.
- Dimecres 18 d'octubre a La Bisbal de Falset, a la sala d'actes de l'Ajuntament.
- Dijous 19 d'octubre a Margalef, a la Sala Polivalent.
- Dimarts 24 d'octubre a La Morera de Montsant, a la Seu del Parc Natural de Montsant.
- Dimecres 25 d'octubre a Cornudella de Montsant, a la sala d'actes de l'Ajuntament.
- Dijous 26 d'octubre a Ulldemolins, al Centre Cívic.
- Dimarts 07 de novembre a La Figuera, a la sala Euterpe.
- Dimecres 08 de novembre a La Vilella Baixa, al Local social de la Vilella Baixa.
- Dijous 09 de novembre a La Vilella Alta, al Casal.

1.5 Canal Participa

Alhora, durant tot el procés participatiu també ha estat obert el [Canal Participa](#), el canal de participació virtual de la Generalitat de Catalunya, que inclou tota la informació i documentació del procés, així com un espai de participació en línia on poder fer aportacions i rebre i donar suport a iniciatives presentades.

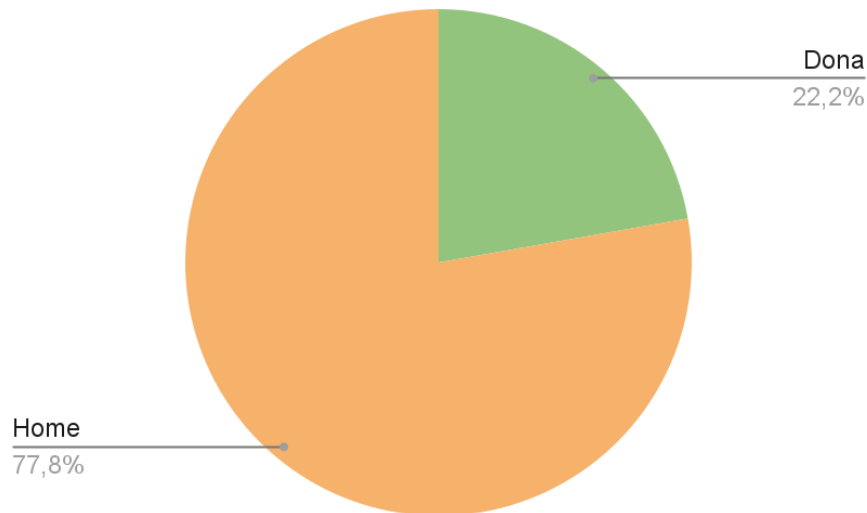
2. Assistència i participació

La sessió va comptar amb la participació de 10 persones, que representaven a 2 organismes, entitats o empreses diferents.

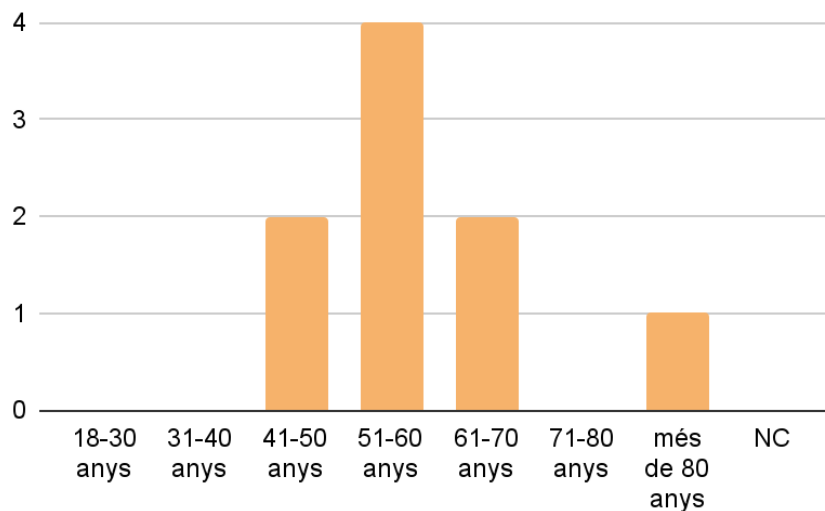
2.1 Perfil de les participants

A partir de les dades obtingudes del qüestionari d'avaluació que es va facilitar al final de la sessió, es mostren algunes de les dades de perfil de les participants.

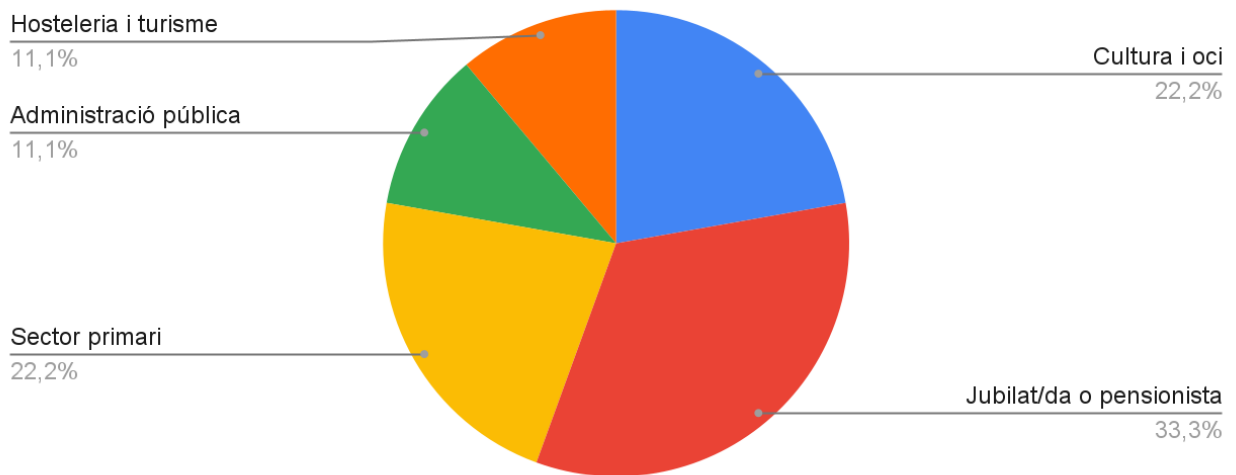
Participants per sexe:

Participants per edat:

Sector d'activitat professional de les participants:

2.2 Llistat d'entitats participants

Tot seguit es presenta el llistat d'entitats participants a la sessió, indicant el nombre de persones representants de cada entitat.

Entitat/Administració/Empresa	Nombre de participants
Associació d'Escalada de Margalef	2
Cases rurals i altres serveis turístics	1
Particulars	8
TOTAL	10

2.3 Qüestionari de satisfacció

Al finalitzar les diverses sessions de participació s'ha utilitzat un qüestionari de valoració d'aquesta, per poder recollir dades de les participants i, alhora, poder recollir l'opinió respecte al desenvolupament de la sessió.

Els resultats de totes aquestes enquestes es mostraran a l'informe final del procés de participació, a l'entendre-se totes les sessions com un mateix conjunt de dinàmiques participatives.

3. Recull d'aportacions

Les sessions de participació han començat amb la presentació de la jornada a càrrec de l'equip de dinamització, així com amb l'explicació dels objectius del procés a càrrec de la direcció del Parc Natural de Montsant.

Durant la sessió les persones participants han deliberat en gran i petit grup, conduïts per tres dinamitzadors professionals, seguint un conjunt de dinàmiques participatives prèviament dissenyades.

La sessió s'ha dividit, principalment, dos en espais participatius: al primer, els assistents organitzats en petits grups han anat passant per diversos espais on s'abordaven els diversos àmbits de l'Ús públic, les implicacions de Viure i treballar al Parc Natural i elements relatius al Patrimoni natural i cultural. Totes les persones participants han participat en cadascun dels espais, aportant aspectes positius, aspectes negatius i també propostes de millora sobre aquests.

El segon moment participatiu ha estat una dinàmica, en gran grup, per conèixer les formes de comunicació del Parc Natural amb els veïns i veïnes del territori, alhora que per poder proposar noves formes d'establir contacte.

Cal destacar que prèviament a tot això, a mesura que les persones participants arriben a la sessió, se'ls hi demana reflexionar respecte què és el Parc Natural de Montsant per elles; tot i que és una dinàmica que tan sols pretén establir un primer contacte amb el que es treballarà més endavant, les respostes també es recullen en aquest informe.

3.1 Dinàmica inicial

Què és per tu el Parc Natural de Montsant?	
Falta de previsió	Regulador de prohibicions i d'actuacions
Qui gestiona el territori	Un ens llunyà

3.2 Dinàmica de participació

Ús públic
Elements positius
<ol style="list-style-type: none"> 1. El PN és un espai maco i privilegiat. 2. El PN és positiu perquè és conegut a tot el món i això té certs avantatges. 3. Ens ofereix tota una varietat d'oci. 4. L'entorn és espectacular. 5. L'Àrea d'Acollida per furgonetes ha funcionat molt bé.

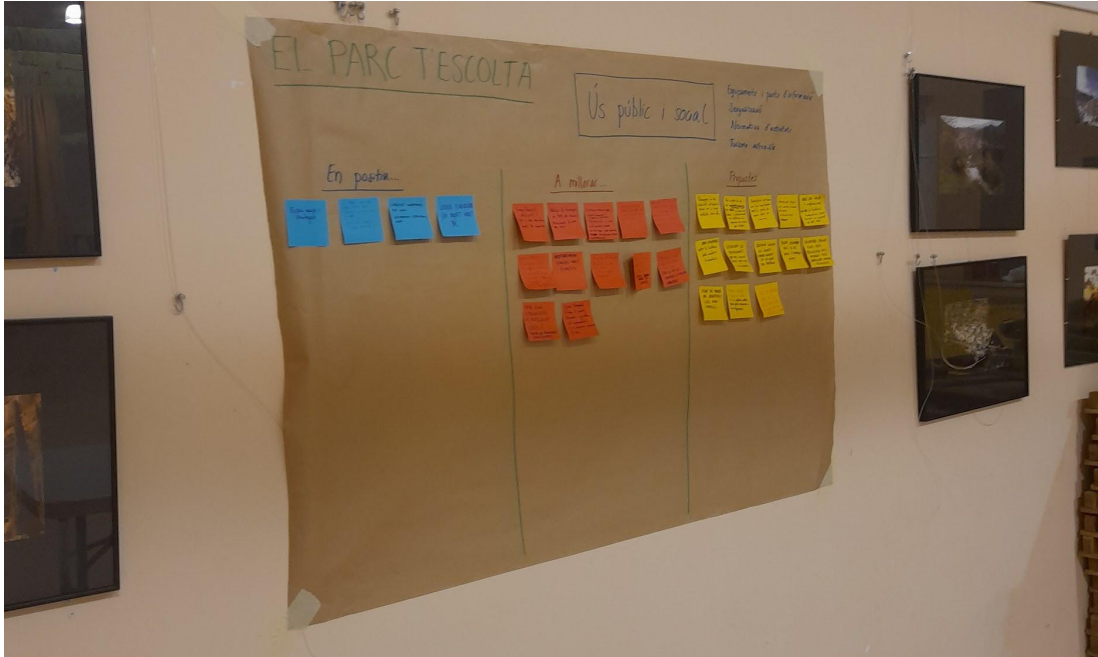
Elements a millorar

1. Cal fer una neteja de tots el camins (tallar branques, obrir bé els camins). Mencionen l'itinerari que et porta a la Cova del Teix.
2. La senyalització és deficient. Poc o nul manteniment de camins.
3. Cal millorar la infraestructura en general.
4. Cal introduir aparcaments indicats als peus dels sectors d'escalada, o en espais molt propers ja que la gent aparca a les entrades de trossos o camins transitats per pagesos.
5. Fer pedagogia als visitants per respectar les propietats privades dels pagesos.
6. Obrir més camins, més senyalitzacions i netejar itineraris i camins que ja existeixen.
7. Senyalització de camins, neteja i conservació.
8. Sensació de poca presència de l'equip del PN a la zona.
9. Senyalització deficient i falta d'aparcaments als sectors.
10. Revisar les passarel·les que creuen el riu. Menció al Barranc de Ganyes.
11. A l'itinerari de vegetació els arbres indicats han mort i els plafons estan craquelats i esblanqueïts.
12. Els camins són massa estrets i has de passar fent fila india.
13. Algunes de les fletxes de senyalització estan mal marcades (concretament al Serrall del Mariango, al Mas Serrador i al camí de Cabacés - Margalef). Algunes senyalitzacions o marques s'estan envellint.
14. Hi ha problemes amb les zones de brossa. Portem 3 punts diferents i queden tots enumerats i els 2 últims acaben embrutant el riu.
15. A les cabanes de fusta de les ermites d'Ulldemolins no hi ha presència. Fer ús de les casetes o sinó retirar-les.

Propostes de millora

1. Posar cartells a les entrades de trossos o finques privades on s'expliqui que no es pot aparcar allà, o fer cartells informatius sobre el respecte a les entrades de camins privats o trossos.
2. Al Molí del Vilà o al Molí del Mig no hi ha cap explicació. Margalef compta amb molts molins hidràulics i es podria fer un itinerari de molins o fomentar a partir de cartells la història d'aquests.
3. Organitzar iniciatives per col·lectius d'escaladors per tal d'arreglar camins i accessos.
4. Posar escombraries a les zones d'aparcament.
5. Definir millor les zones d'aparcament a la zona del pantano.
6. Diversificar el turisme (no focalitzar-ho en el col·lectiu escalador) a partir de noves rutes i camins.
7. Fer mapes en el que apareguin camins que es feien anar abans i actualment no s'utilitzen ni apareixen als mapes que proporciona el parc pels turistes.
8. Arreglar el terra dels camins ja que alguns estan inclinats i dificulten

- la passejada.
9. Fer pedagogia als diferents col·lectius per evitar els conflictes entre ells (en especial entre pagesos i escaladors).
 10. Col·locar cartells amb advertències sobre la perillositat a la Cova de la Taverna.
 11. Construir aigüassos (per evitar l'erosió del camins). La plataforma del Camí del Crostó té la plataforma plena de pols o pedres soltes que quan plou s'acaba erosionant.

Patrimoni natural i cultural
Elements positius
<ol style="list-style-type: none"> 1. Hi ha molt patrimoni natural. 2. El Parc Natural fa molt bona feina de gestió amb pocs recursos. 3. Punt de molta importància en arqueologia. 4. Hi ha moltes mostres de pedra seca ben conservades. 5. La xarxa de senders és molt extensa i permet conèixer molt bé l'entorn. 6. Existeixen moltes activitats relacionades amb l'entorn en un lloc petit com és Margalef, com els jaciments arqueològics, les coves, les ermites, el pantà, el Molí d'Oli o l'escalada.
Elements a millorar
<ol style="list-style-type: none"> 1. El riu està molt brut i amb molta vegetació. 2. Tot i tenir un Pla Gestor, no s'ha aplicat.

3. Al llarg dels anys hi ha hagut molts projectes de gestió de fauna que s'han acabat oblidant i no duent a terme (coloms, etc.).

Propostes de millora

1. S'hauria de millorar la difusió del patrimoni local al propi poble (jaciments i restes arqueològiques, etc.).
2. Recuperar tradicions locals (per exemple, els jocs tradicionals a les romeries de Sant Salvador).
3. Generar exposicions sobre fauna i flora del propi poble en espais expositius, com el Molí de l'Oli.
4. Recuperar projectes de gestió de fauna i flora que han quedat oblidats (per exemple, el dels coloms).
5. Aplicar el Pla Gestor (i valorar si cal actualitzar-lo).
6. Millorar la participació i motivació de la gent del propi poble, ja que a vegades s'organitzen coses i els veïns i veïnes no hi van.
7. Generar coneixement respecte l'ornitologia de la zona.
8. Posar en valor els jaciments arqueològics i la pedra seca.

Viure i treballar al parc

Elements positius

1. Totes les obres i neteges de la brigada
2. Gestió ràpida de la caça
3. Gestió de la pastura. Falta un pastor, que aquest any no ha pogut venir en la trashumància.

<ol style="list-style-type: none"> 4. El turisme porta molta gent, i ha millorat amb l'òrgan del Parc. 5. S'han creat oportunitats laborals.
<p>Elements a millorar</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. L'informe de freqüentació del parc, ja que per algunes parts s'ha valorat com a "tendenciós". Falten serveis per a escaladors. 2. Problema de l'aigua. 3. Millorar les indicacions dels pàrquings, per a que siguin més adequades. 4. Falta un biòleg i executar el pla gestor. Falta diners. 5. Respecte l'escalada: regulació, que no és el mateix que prohibició. 6. Hi ha un assentament pastor a l'ermita.
<p>Propostes de millora</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Falta informació per la gent que ve de turisme del Parc. 2. Més cartelleria estratègica de les coses que es poden fer al parc. 3. Pasturatge regeneratiu no depredador. No hi ha prou espai de pastura per ignorància professional. 4. Promoció d'altres tipus de turisme. 5. Fomentar la marca Montsant: bestiar, caça, agricultura. 6. Tenir en compte a l'AEM - Associació d'Escaladors de Margalef, a l'hora de generar polítiques que afectin a l'escalada. 7. Millors indicacions per als aparcaments, per major convivència entre veïns i veïnes i turisme. 8. Falta infraestructura, en referència a la gestió del turisme. 9. Educació ambiental pagès. Els locals que ofereixin vivències locals: cuina, balls, oficis, festes religioses, joguines amb vegetació, pesca, etc. 10. Vells i nous pagesos al Parc Natural del Montsant: exempció de pagaments, paperassa, simplificar els tràmits, facilitar la vida pagesa i mercantilització dels productes.

<p>Comunicació</p>
<p>Formes de comunicació actuals</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Coneixen la pàgina web del PN i el butlletí informatiu d'activitats. 2. L'Ajuntament fa pregons sobre les activitats o accions del PN. 3. Contacten amb el PN a partir del telèfon i el correu electrònic.
<p>Noves formes de comunicació i altres propostes</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Una persona de l'Associació d'escaladors comenta que no li ha arribat la informació sobre els canvis en normatives d'escalada.

Proposa trobar algun canal perquè aquesta informació tan concreta arribés de manera més ràpida i directa al correu de l'associació d'escalada, ja que treballa com a guia d'escalada.

2. Tots estan d'acord en rebre informació sobre les activitats o accions del PN al correu que han facilitat.

3.3 Resum del poble

La tercera trobada del procés participatiu "El Parc t'escolta" es va dur a terme a Margalef, realitzada el dijous 19 d'octubre a la Sala Polivalent, on van assistir 10 persones del municipi.

En l'àmbit d'**ús públic** els veïns i veïnes de Margalef manifestaven sentir-se oblidats per part de la brigada del Parc, fent referència a les accions de conservació. Insistien en el fet que calia una millora en la neteja de diferents camins, passarel·les, itineraris, senyalització i conservació d'altres llocs d'interès. Es van observar diferències d'opinió entre el sector escalador i el sector de la pagesia, ja que les activitats que fan uns entren en conflicte amb els altres i a la inversa. Subratllaven la falta de pedagogia dels visitants a l'hora d'utilitzar les àrees determinades i la falta d'aparcaments als peus de sectors d'escalada, que acabaven provocant una limitació dels accessos a trossos i finques privades.

En l'àmbit de **viure i treballar al parc**, es va evidenciar aquests problemes de convivència. En primer lloc, entre el veïnatge (que algunes persones tenen terrenys o treballen la terra) i els escaladors o veïns que treballen en el

sector de l'escalada. És clar que la prioritat en ambdós casos era treballar en favor de la major ordenació del turisme, per tal que aquest tingui el màxim d'informació (per exemple amb indicacions més clares) per tal que no generi un impacte negatiu a la zona. Alhora també va sorgir la necessitat de fomentar i ajudar més les activitats laborals agrícoles i la pastura, que actualment són més complicades pels problemes d'aigua.

Respecte a l'àmbit de **patrimoni natural i cultural**, les veïnes i veïns valoren molt positivament la tasca que es duu a terme des del Parc Natural, sobretot tenint en compte els pocs recursos dels quals es disposa. Tot i això, aquesta manca de recursos provoca que alguns projectes no s'acabin de desenvolupar i això provoqui una pèrdua de recursos, com per exemple el Pla Director o altres projectes de conservació de fauna i flora. També es valora que la població té poc coneixement del treball dut a terme pel Parc Natural, i que caldria buscar estratègies de difusió del patrimoni, així com de motivació per a millorar la coneixença del seu entorn. Finalment, també es proposa reprendre mostres de cultura popular com les romeries de cadascuna de les poblacions a les ermites, amb les activitats tradicionals que s'hi duen a terme.

Sobre **comunicació**, es comenta que en general arriba als veïns i veïnes, tot i que en alguns casos hi ha hagut distància o ha estat difícil trobar informació. Es remarca la comunicació als visitants, continuant amb els punts comentats a ús públic i a viure i treballar al parc.

